

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ФІЛІЯ НА ПОВІТРЯНОМУ ТРАНСПОРТІ
ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ «КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ ТА
ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»
вул. Стадіонна, буд. 6-А, м. Київ, 03049, E-mail: LC-PT@ukr.net тел./факс (044)246 10 08

«08» 09 2025р № 33.1/752
На № _____ від «__» _____ 2025 р.

Президентці
ДНП «Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
Ксенії СЕМЕНОВІЙ

Про обізнаність
щодо вакцинованих інфекцій

Філія на повітряному транспорті висловлює Вам свою повагу та надсилає до відома і використання в роботі презентацію щодо вакцинованих інфекцій (кір, дифтерія, паротит, правець, гепатит В, поліомієліт тощо).

Просимо направити до навчальних закладів ДУ «КАІ» для максимального розповсюдження серед працівників, здобувачів освіти (учнів, студентів, магістрів, курсантів) з метою:

Обізнаності про інфекції:

- Огляд вакцинованих інфекцій.
- Визначення симптомів, ускладнень і шляхів передачі цих інфекцій.
- Пояснити важливість вакцинації для запобігання інфекціям.
- Обговорити колективний імунітет і його роль у захисті громади.
- Пояснити принципи дії вакцин.
- Інформувати про різні типи вакцин і їх застосування.
- Рекомендації щодо вакцинації для різних вікових груп.
- Календар профілактичних щеплень, важливість його дотримання.
- Зміни Календаря профілактичних щеплень в 2026 році.

Про проведуту роботу прошу інформувати до 26.09.2025р.

Дякую за порозуміння та плідну співпрацю.

Додаток: згідно тексту в електронному форматі.

Директор

Микола КОРНІЄНКО

Білоус В.
Журавель В.
2461018

**ФІЛІЯ НА ПОВІТРЯНОМУ ТРАНСПОРТІ
ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ «КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ЦЕНТР КОНТРОЛЮ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ
МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»**

Вакцинокерівані інфекції

ЧОМУ ВАКЦИНАЦІЯ – ЦЕ ВАЖЛИВО?

Щеплення зараз викликає величезний резонанс в суспільстві. Будь-яка мати хоче, щоб її дитина була здоровою. Одні люто нападають на вакцинацію, кажучи, що шкода від них може бути непоправною для дитини. Інші захищають щеплення, відстоюючи обов'язкову вакцинацію дітям, тому що навіть 5% відмов досить, щоб підвищити ризики епідемій, про які давно забули.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я завдяки вакцинації смертність від інфекцій по всьому світу знизилась на 79%. Однак діти й досі помирають від інфекційних захворювань. Особливо критичною є ситуація в країнах з низьким охопленням вакцинацією. Але й у розвинених країнах ця проблема теж виникає.

ЧОМУ ВАКЦИНАЦІЯ – ЦЕ ВАЖЛИВО?

ЩЕПЛЕНІ ДОРΟΣЛІ

- Мають менший ризик важкого перебігу хвороби, госпіталізації, необхідності кисневої підтримки та смерті в результаті ускладнень;
- мають скорочений термін лікарняного в разі інфікування;
- зменшені витрати на лікування та фінансові втрати у випадку тимчасової неможливості працювати;
- Не поширюють хвороби серед колег та близьких.

НЕЩЕПЛЕНІ ДІТИ:

- ризикують інфікуватися
- тяжко хворіти
- залишитись інвалідом
- деколи й померти від наслідків інфекційних захворювань.

Щороку **2-3 мільйони** дитячих життів рятує вакцинація.
Ще **750 тисяч** уникають інвалідності

Захистити все населення від спалахів інфекцій допоможе так званий колективний імунітет: якщо 98% людей отримають дві дози вакцини від будь-якого інфекційного захворювання, то вся група населення вважається захищеною. Навіть таке висококонтагіозне інфекційне захворювання як кір не зможе поширюватися серед населення, коли забезпечений колективний імунітет.

Календар профілактичних щеплень

Чинний, затверджений Міністерством охорони здоров'я України в 2018 році

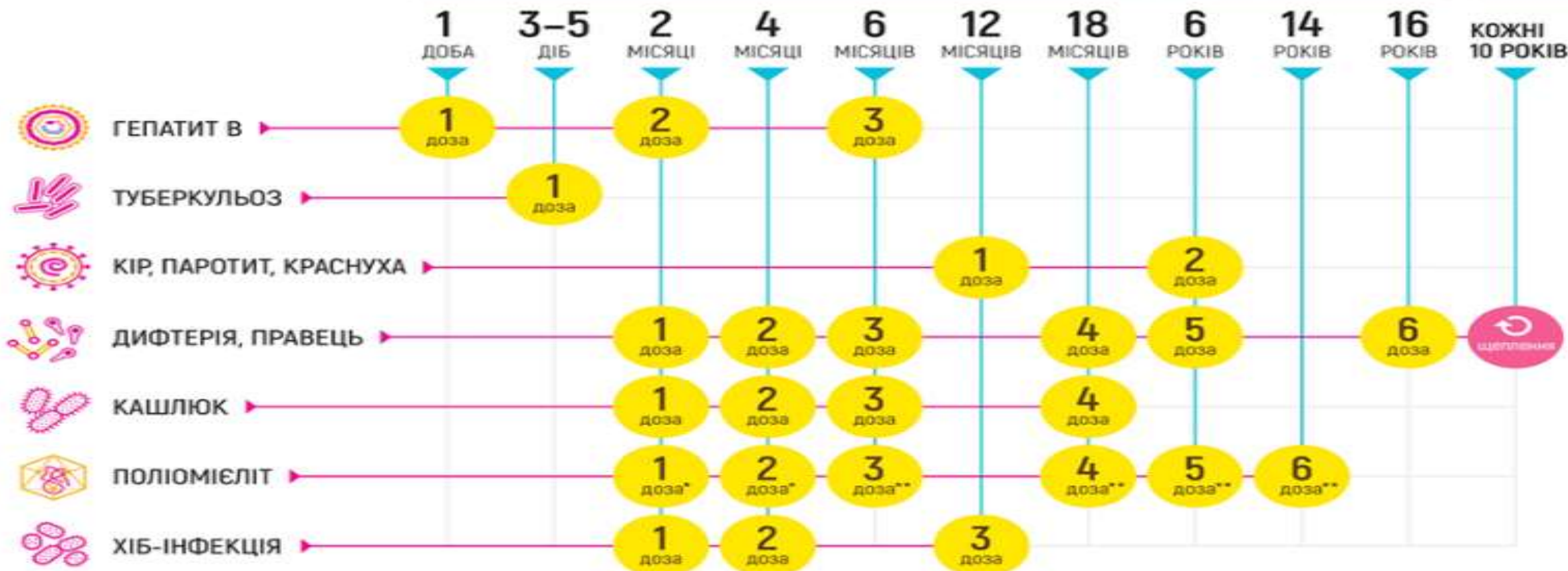
МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

У перші 18 місяців життя

Від 2 до 16 років

Дорослі

*Інактивована поліомієлітна вакцина (ІПВ) | **Оральна поліомієлітна вакцина (ОПВ)

vaccination.org.ua | moz.gov.ua

Імунізація проти низки захворювань може проводитися комбінованими вакцинами, що зменшує кількість уколів і візитів до поліклінік.

Новий Календар профілактичних щеплень, затверджений наказом МОЗ України

Таблиця. Національний календар профілактичних щеплень — 2026

Захворювання	2 доби	2 місяці	4 місяці	6 місяців	12 місяців	18 місяців	4 роки	6 років	Дівчата 12-13 років	16 років	Дорослі
Гепатит В		1-ша доза	2-га доза	3-я доза		4-та доза					
Туберкульоз	Одна доза										
Кашлюк, дифтерія (Д), правець (П)		1-ша доза	2-га доза	3-я доза		4-та доза		ДП		ДП	ДП
Поліомієліт		1-ша доза (ІПВ)	2-га доза (ІПВ)	3-я доза (ІПВ)		4-та доза (ІПВ)		ІПВ			
Інфекція, спричинена <i>Haemophilus influenzae</i> типу b		1-ша доза	2-га доза	3-я доза		4-та доза					
Кір, епідемічний паротит, краснуха					1-ша доза		2-га доза				
Папіломавірусна інфекція									Одна доза		

Новий Календар профілактичних щеплень, затверджений наказом МОЗ України

зміни до Національного календаря профілактичних щеплень **наберуть чинності з 2026 р.** та вводяться з метою:

- гармонізації з європейськими стандартами;
- впровадження сучасних стратегій захисту населення від інфекційних захворювань.

Однією з **найважливіших новацій** є введення **обов'язкової** та безоплатної вакцинації проти **вірусу папіломи людини (ВПЛ)** для дівчат віком 12-13 років.

Це рішення спрямоване на профілактику раку шийки матки, який в Україні посідає третє місце в структурі онкологічних захворювань серед жінок.

Вакцинація проводитиметься одноразово, що відповідає сучасним рекомендаціям ВООЗ від 2022 р. та успішному досвіду таких країн, як Велика Британія й Австралія.

ТУБЕРКУЛЬОЗ

- Викликає *Mycobacterium tuberculosis*
- Передається від людини, яка має відкриту форму до іншої людини повітряно-крапельним шляхом (кашель, розмова чи чхання).
- Збудник стійкий в зовнішньому середовищі (до 12 міс).
- Щеплення БЦЖ проводять одноразово на 3-5 добу життя дитини.
- Вакцинація захищає дитину від туберкульозного запалення мозку та тяжкої розповсюдженої форми туберкульозу.
- Ефективність захисту знижується з віком.
- В Україні від туберкульозу гине 30 людей в день!

Зміни у вакцинації проти туберкульозу

Щеплення проти туберкульозу пропонується проводити через 24 години від народження (до виписки з пологового стаціонару) вакциною БЦЖ.

Діти з недотриманням графіку вакцинації зможуть отримати щеплення до дев'яти місячного віку без попереднього проведення туберкулінової шкірної проби (в разі відсутності відомого контакту з людиною, яка хворіє на туберкульоз).

УСКЛАДНЕННЯ від захворювання:

- Ураження оболонок головного мозку – менінгіт
- Ураження кісток
- Тяжкі форми ураження легень

Гепатит В

- Гепатит В — потенційно небезпечне для життя інфекційне захворювання печінки, збудником якого є вірус гепатиту В. Захворювання є серйозною проблемою охорони здоров'я в усьому світі. Інфекція може переходити в хронічну форму з високим ризиком смерті від цирозу і раку печінки
- Передача вірусу може відбуватися перинатальним шляхом від матері - дитині, а також при контакті з кров'ю чи іншими біологічними рідинами інфікованої людини, з інфікованими медичними інструментами, у побуті – зубна щітка, залізний гребінець, ножиці та інші гострі предмети, якими користувалася інфікована людина та статевим шляхом.
- Профілактика вірусного гепатиту В дозволяє запобігти розвитку таких ускладнень, як хронічний гепатит та рак печінки.
- Схема вакцинації: 1 доба життя (1-а доза) – 2 міс. життя (2-а доза) – 6 міс. життя (3-я доза). Також можна вакцинуватись у дорослому віці.
- Тривалість захисту - > 30 років (ймовірно, протягом життя).
- Хронічний гепатит В розвивається менш ніж у 5% людей, які заразилися в дорослому віці, при інфікуванні в дитячому віці - досягає 95%. Це підкреслює надзвичайну важливість посилення заходів щодо вакцинації немовлят та дітей молодшого віку, надаючи цьому питанню першочергової уваги.

Удосконалення схеми вакцинації проти гепатиту В

Планові щеплення проти гепатиту В будуть проводитися за новою схемою: у два місяці (перша доза), чотири місяці (друга доза), шість місяців (третя доза) та 18 місяців (четверта доза) незалежно від маси тіла при народженні.

Ця схема дасть змогу використовувати сучасні комбіновані вакцини проти кількох інфекційних захворювань одночасно (АКДП + ІПВ + НіВ + ВГВ), що зменшить кількість ін'єкцій для дитини і візитів до медзакладу.

Кір, краснуха та епідемічний паротит

Кір – передається повітряно-крапельним механізмом, симптомами якого є висип, сильна інтоксикація, висока температура, кон'юнктивіт.

Кір – одне з найбільш заразних захворювань!

Ускладнення:

- Пневмонія (запалення легень)
- Міокардит (запалення оболонки серця)
- Отит (запалення вуха)
- Менінгіт (запалення мозкових оболонки)
- Смерть

Паротит – передається повітряно-крапельним механізмом, симптомами якого є гарячка, інтоксикація, ураження слинних залоз (іноді статевих, молочних залоз та підшлункової залози), центральної нервової системи. Захворювання хлопчиків в дитинстві може стати причиною **безпліддя**.

Паротит. Ускладнення:

1. Чоловіче безпліддя.
2. Запалення яєчників у жінок.
3. Ювенільні маткові кровотечі.
4. Енцефаліт. Панкреатит.

Краснуха – передається повітряно-крапельним механізмом, симптомами якої є запалення лімфатичних вузлів та характерним висипом. Захворювання під час вагітності - завжди веде до **тяжких вад розвитку** плоду тому є медичним показом для **переривання вагітності**.

Краснуха. Ускладнення:

У жінок:

- Переривання та невиношування вагітності.
- Захворювання суглобів

Можливі прояви вродженої краснухи у дитини:

1. Глухота.
2. Вади розвитку очей.
3. Вади серця.

Кір, краснуха та епідемічний паротит

- Схема вакцинації: 12міс. (1-а доза), 6 років (2-а доза)
- Тривалість захисту - ймовірно довічний захист.

Зміни у вакцинації проти кору, паротиту та краснухи

Щеплення проти кору, епідемічного паротиту і краснухи проводитиметься у віці 12 місяців (перша доза) та чотири роки (друга доза) замість попередньої схеми.

Мета змін:

Це робиться для того, щоб захистити дітей від кору, паротиту та краснухи в більш ранньому віці, що є критично важливим через ризики спалахів інфекцій.

З 1000 невакцинованих людей, які заразилися кором: 1 - помирає, 1 - хворіє на енцефаліт, а 50 отримують тяжкі ускладнення, від яких страждають усе життя. Водночас випадки складних реакцій на вакцину трапляються з меншою ймовірністю, ніж один раз на мільйон.

Ризики для невакцинованих

90%

імовірність, з якою невакцинована людина заразиться кором при контакті з хворим

5%

імовірність, перехворівши на кір, отримати порушення здоров'я на все життя

Ризики при щепленні

**ОДИН
НА МІЛЬЙОН**

має ймовірність серйозної алергічної реакції на щеплення

Дифтерія, правець і кашлюк

Дифтерія передається повітряно-крапельним механізмом, симптомами якої є біль у горлі з утворенням нальотів, що утруднюють дихання. Дифтерійний екзотоксин вражає серце (міокардит), нервову систему, нирки.

Дифтерія. 1 хворий = 48 заражених!

Ускладнення:

- Міокардит (запалення серцевого м'яза).
- Полінейропатія (ураження нервової системи).
- Токсичний нефроз (ураження нирок).
- Смерть.

Профілактика – вакцинація згідно Календаря щеплень

Правець – зараження відбувається при потраплянні в рану (поріз, проколи або укуси тварин) спор бактерії **Clostridium tetani**. Токсин **Clostridium tetani** впливає на нервову систему, спричиняє сильні судоми та спазми м'язів, що може стати причиною зупинки дихання.

Має надзвичайно високу смертність.

Правець. Смертність у світі становить від 10 до 70 відсотків.

Тільки індивідуальний захист!

Профілактика – вакцинація згідно Календаря щеплень

Кашлюк – передається повітряно-крапельним механізмом. Характеризується запаленням дихальних шляхів, ураженням ЦНС і супроводжується нападами спазматичного кашлю, що може призвести до зупинки дихання.

Кашлюк. 200 – 400 000 дітей помирають щороку.

Ускладнення:

- Зупинка дихання, затримка психічного розвитку
- Крововилив в мозок, сітківку ока
- Пневмонія
- Смерть

Профілактика – вакцинація згідно Календаря щеплень

Поліомієліт

- Передається фекально - оральним механізмом: через забруднені харчові продукти, іграшки, побутові предмети та воду, іноді — повітряно-крапельним механізмом передачі.
- Поліомієліт, на жаль, знову з'явився в Україні. В 2021 році був зафіксований спалах у Рівненській та Закарпатській областях. Це сталося, зокрема, через низький рівень охоплення дітей вакцинацією.
- Паралітична форма поліомієліту невиліковна.
- В 1950-х з'явилася вакцина від поліомієліту, на щеплення вишикувалися черги.
- Захист від поліомієліту на сьогодні: інактивована вакцина (ІПВ) – у 2 та 4 місяці, оральна поліомієлітна вакцина (ОПВ) – у 6 та 18 місяців, а також 6 та 14 років.
- **Зміни у вакцинації проти поліомієліту**

Україна повністю переходить на інактивовану поліомієлітну вакцину (ІПВ) замість раніше використовуваної оральної вакцини (ОПВ) для всіх доз. Це важливий крок для запобігання випадкам вакциноасоційованого паралітичного поліомієліту (ВАПП) та для захисту від поширення циркулюючого вірусу поліомієліту типу 2.

Щеплення проти поліомієліту **за новим календарем** проводитимуться у такому віці:

2 місяці (перша доза);

4 місяці (друга доза);

6 місяців (третя доза);

18 місяців (четверта доза);

6 років (п'ята доза).

Гемофільна інфекція

- Гемофільна інфекція — гостра інфекційна хвороба, збудником якої є гемофільна паличка *Haemophilus influenzae* типу b (Hib-інфекція), яка характеризується переважним ураженням органів дихання, центральної нервової системи та розвитком гнійних вогнищ у різних органах. Джерелом інфекції є хвора людина та носій.
- Механізм передачі — повітряно-крапельний, проте у маленьких дітей - може бути контактним.
- Збудник інфекції локалізується на слизовій оболонці верхніх дихальних шляхів. Найчастіше хворіють діти віком від 6 міс. до 4 років. Рідше хворіють новонароджені, діти більш старшого віку і дорослі.
- Найчастішими клінічними проявами інвазивної форми гемофільної інфекції є менінгіт, середній отит і пневмонія. Ускладнення: перикардит, синусит, отит, гнійні артрити, захворювання дихальних шляхів та ін.
- Щеплення необхідно проводити за схемою 2-4-12 місяців.

Оптимізація схеми вакцинації проти *Haemophilus influenzae* типу b

Календар передбачає застосування чотиридозної схеми вакцинації: у 2 місяці (перша доза), 4 місяці (друга доза), 6 місяців (третя доза) та у 18 місяців (четверта доза) життя.

Чотиридозна схема забезпечує ранній захист із перших місяців життя, коли ризик інвазивних форм Hib-інфекції особливо високий. Додаткова доза сприяє формуванню більш надійної імунної відповіді порівняно із тридозною схемою.

Синхронізація з введенням інших вакцин у календарі значно підвищує зручність дотримання графіка і для батьків, і для медичних працівників. Особливо важливим є покращення формування імунологічної пам'яті завдяки бустерній дозі у 18 місяців, що забезпечує тривалий захист протягом усього вразливого періоду раннього дитинства.

ДОДАТКОВИЙ ЗАХИСТ

За рекомендацією МОЗ України можна додатково (за бажанням) вакцинуватися від таких захворювань:

- *ротавірусна інфекція;*
- *пневмококова інфекція;*
- *менінгококова інфекція;*
- *вітряна віспа (вітрянка);*
- *гепатит А;*
- *вірус папіломи людини;*
- *Грип;*
- **COVID-19** (дітям, віком 5-11р використовується спеціальна формула вакцини Комірнаті, для дітей, старше 12-ти років – така ж вакцина, як і для дорослих).

ПОСТВАКЦИНАЛЬНИЙ ПЕРІОД

ПОСТВАКЦИНАЛЬНІ РЕАКЦІЇ

(виникають у 5-30 % після щеплення)

Клінічні та лабораторні ознаки нестійких функціональних змін в організмі, які виникають у зв'язку з проведенням вакцинації

ПОСТВАКЦИНАЛЬНІ УСКЛАДНЕННЯ

Стійкі функціональні та морфологічні зміни в організмі людини, які виходять за рамки фізіологічних коливань та призводять до значних порушень здоров'я

- Підвищення температури тіла
- В місці введення: біль, набряк, гіперемія, інфільтрат
- Головний біль
- Лімфаденопатія
- Висип неалергічного генезу
- Катаральні явища
- Диспепсичні порушення
- Міальгія, артралгія
- Транзиторна тромбоцитопенія

Постін'єкційний абсцес
Холодний абсцес
Поверхнева виразка >10 мм
Анафілактичний шок
Тяжкі алергічні реакції: набряк Квінке, висипання по типу кропив'янки, с-м Стивенса-Джонсона, с-м Лайєлла.
Судоми
Регіонарний лімфаденіт >10 мм
Келлоїдний рубець
Генералізована БЦЖ-інфекція (остеомієліт, остеїт)

ОБОВ'ЯЗКОВІ ЩЕПЛЕННЯ У ДЕЯКИХ КРАЇНАХ СВІТУ

 Так
  Ні
  Необов'язково
  Рекомендовано

УКРАЇНА

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

НІМЕЧЧИНА

ЧЕХІЯ

ПОЛЬЩА

США

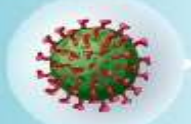
Туберкульоз
(БЦЖ)

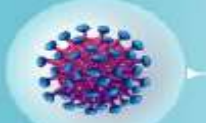
Гепатит В
(після народження)

Гепатит А

Ротавірус

DTaP-IPV-Hib (дифтерія, правець,
коклюш, поліомієліт, гемофільна інфекція)

Кір, паротит,
краснуха (КПК)

Вітряна віспа

КПК (ревакцинація)

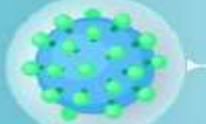
Менінгокок

Пневмокок

одночасно з DTaP-IPV-Hib

Вірус папіломи людини
(дівчата)

Грип

Оперізувальний лишай

Стан вакцинації в різних країнах світу можна дослідити на прикладі проведення вакцинації проти дифтерії.

В усіх країнах Європейського Союзу діти отримують щонайменше **три дози** дифтерійного анатоксину протягом перших **двох років життя**.

У Франції, Греції, Ірландії, Люксембурзі, Португалії і Англії вакцинацію починають з **2-х місячного віку**;

у Австрії, Бельгії, Фінляндії, Німеччині, Італії, Нідерландах, Іспанії, Швеції і Україні – у віці **3-х місяців**;

у Данії – з **5 місяців**.

Інтервал між введенням вакцини становить **один місяць** (в Україні в 4 та 5 місяців) або **два місяці**, але в Данії інтервал між **другою і третьою** дозами становить **9 місяців**.

У більшості країн **додаткову** (бустерну) імунізацію проводять **через 1 рік після третього** щеплення (в Україні в 18 місяців), потім приблизно **кожні 5 років** (в Україні в 6, 14, 18 років, перша ревакцинація дорослих через 5 років, потім через кожні 10 років).

В Ірландії та Італії вакцинація дітей **закінчується** у віці **4 років**, у Нідерландах – у **9 років**, у Швеції – у **10 років**, в Австрії, Греції – у **15 років**, в Англії – з **15 до 19 років**, у Франції – з **18 до 20 років**, в Україні в **18 років**.

В Австрії, Бельгії, Німеччині, Італії, Монако для первинного вакцинального комплексу використовують шестикомпонентну комбіновану вакцину у склад якої входять компоненти проти дифтерії, кашлюку, правцю, поліомієліту, гемофільної інфекції, гепатиту В (АК(а)ДП+НіВ+GeВ+ІПВ).

Відмови від вакцинації і **штрафи**

Туреччина. Якщо в інших країнах ви ще можете сперечатися з лікарями і качати права, то в Туреччині розмова коротка. Всім немовлятам примусово роблять перші щеплення і думка мами при цьому розглядається в останню чергу. Вакцинація примусова, влада суворо контролює всі етапи і зберігає звітність в електронному вигляді. Такий особистий календар щеплень можна порівняти з ідентифікаційним кодом.

Вакцинації в інших країнах

Італія. Нещодавно в Італії прийняли закон, який робить дитячі щеплення обов'язковими до 16 років. За статистикою було кілька смертей у тих дітей, які не отримали щеплення. Тому влада забила на сполох. Також для дівчаток тут обов'язкова вакцина від раку шийки матки. В Італії вашої дитини не приймуть ні в приватний, ні в державний дитячий садочок без довідки про всі щеплення.

Вакцинації в інших країнах

Ізраїль. Країна, в якій надзвичайно розвинена медицина і куди прагнуть наші співвітчизники за якісним лікуванням, природно, дуже уважно ставиться до вакцинації. Тут вона **примусова**.

Вакцинації в інших країнах

США. У кожному штаті свої вимоги щодо щеплення і це додає головного болю батькам. Але незважаючи на витоки руху проти щеплення, населення з розумінням ставиться до необхідності вакцинування. Вони вважаються щось на зразок сімейної традиції, особливо з огляду на те, що зробити їх вам можуть навіть в деяких спеціалізованих аптеках.

Вакцинації в інших країнах

Німеччина. *Рішення про те, які щеплення актуальні і потрібні в цьому році, приймає Постійна комісія з вакцинації. Консервативні німці до неї прислухаються, незважаючи на те, що вакцинація тут не обов'язкова. Для дітей до 18 років вакцини безкоштовні, а дорослі також не платять за них, тому що у багатьох є страховка, яка охоплює цей пункт.*

